

Викладач Скринька Н.В.

Буковинський державний медичний університет. Україна

«ПЕРШООСНОВИ ТЕОЛОГІЇ» ПРОКЛА ЯК ФІЛОСОФСЬКА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ АНТИЧНОЇ МІФОЛОГІЇ

Прокл народився 18 лютого 410 р, н.е. у Візантії. Був родом з Лікеї, Віріс у заможній сім'ї, проте багатство його ніколи не цікавило. Ще з дитинства Прокл захоплювався філософією. Крім того, Прокл відвідує уроки граматики Орїона, нащадка єгипетського жрецького роду, та уроки римських наставників. У юнацькі роки він в основному займався правом, намагаючись продовжити батьківську справу; його зацікавила риторика, і він завдяки своєму красномовству і прекрасній пам'яті досяг значних успіхів у цій галузі. Також Прокл вивчає твори Арістотеля з логіки, етики, політики, фізики та богослов'я, Дослідивши ці твори, Прокл вважає за потрібне перейти до істинних таїнств платонівського учення й на 28 році життя пише блискучий твір «Нотатки про «Тімея»».

Помер Прокл 17 квітня 485 р, н.е., в день повного затемнення сонця, яке означало те, що люди втратили благочестиву, віддану філософії та улюблену богами людину,

Прокл залишив після себе величезний спадок - понад 1000 сторінок. Особливе місце в його творчості посідають праці-коментарі до таких діалогів Платона, як «Тімей», «Алківїад», «Держава», «Парменід» та інші.

Основна праця Прокла - «Начала теології» складається зі 112 параграфів

Ця праця є „...скрупульозним розчленуванням неоплатонівського світогляду” [7, с. 693].

Система Прокла побудована згідно принципу тріади: теза, антитеза та синтез. Тезою виступає Моне, яке перебуває в одиничному, що творить і є створене. Антитезою є Проодос, що виступає створеним із творчого. Синтезом є Епістрофо, тобто повернення створеної "о в те, що творить. Першоосновою всього у Прокла, як і в Плотіна, виступає надбуттєве Єдине або Одне, Проте це Єдине породжує не Розум, а Геннади, тобто надбуттєві Одиниці (у Прокла вони також виступають в значенні богів). Одиничне або Єдине завжди переходить в Множинне і стає ним. Слід відзначити, що проклове Єдине завжди переходить в Множинне, і між ними виражають протиріччя, проте це завжди відбувається в межах Гармонії, яка примиряє між собою ці дві стихії, Еманація відбувається від досконаліших субстанцій, що дають буття ниж чим за себе. Такими субстанціями г Самобутнє та Самодостатнє Самобутнє не народжується, бо це б свідчило про його недосконалість, Воно є най досконалішим і залишається саме в собі, причиною самого себе, Самобутнє є також незнищенним, оскільки знищення означало б відділення від своєї причини. Воно Є неподільним, здатне еманувати і повертатися в самото себе задля досягнення власного блага.

Самодостатнє ж є сутністю, що знаходиться ближче до блага. Воно містить п собі причин} блага і не потребує її від когось іншого. Проте така

сутність не може бути самим Благом, оскільки вона постійно до нього прагне й потребує його. Такі причини мають більшу потенцію, ніж ті, що є її результатами. «Те, що здатне до більшого, має більшу потенцію й більш загальне, а це означає, що воно є ближче до причини всього, Л те, що ближче до неї більшою мірою, є благо, якщо воно справді благо"»[5, с. 60]. Потенції є більшими лише тому, що вони неподільні, В іншому разі, вони емануватимуть у множину, а отже, віддалятимуться від Одного і ставатимуть недосконалыми.

Слід сказати про ще один досить важливий для еманції момент: те, виникає від нерухомої причини, має незмінне буття, і навпаки, те, що твориться за рахунок руху - змінне. Це пояснюється тим, що нерухоме творить інше своїм буттям, а тому воно творитиме стільки, скільки й існуватиме, чого не можна сказати про рухоме, адже рух несе зміну, а отже, при змінах того, що рухається, інше теж змушене -змінювати своє буття.

Протилежним еманції є повернення, яке відбувається від останньої еманашії до найвищої причини. Повернення проходить всі сходинки еманції: все повертається до того, з чого еманувало. Повернення також ще можна назвати прагненням кожної речі до своєї причини: «Адже від чого буття для кожної (речі), від того і благо; а від чого благо, до того ж перш за все і прагнення, а до чого перш за все прагнення, до того й повернення" [5, с. 31]. З цього випливає, що еманція та повернення створюють своєрідну циклічну систему, яка з'єднує початок еманції з найнижчим її рівнем і в такий спосіб забезпечує її сходження та повернення.

Література:

1. Асмус В.Фз Античная философия. - М, 1976.
2. Вундт В. Введение в философию. - М. 2001.
3. Диоген Лаертский, О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов.-М, 1998.
- 4.Лосев А.Ф. История античной философии. М., 1989.
- 5.Прокл. Первоосновы теологии //Лосев А.Ф. История античной философии. -М , 1974.
6. Пролеев С,В. История античной философии. - М., 2001.
7. Чанишев А,Н, Философия древнего мира. - М, 2001.